Universal Declaration of Human Rights - Mòoré

© 1996 - 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, http://www.unicode.org/udhr.

Ninsaal yel-segdι noy gãnegr sebre (yʊʊmd 1948)

Keoogre

B wilgame tι ninsaal bʊʊd fãa tara a burkīndlim la a yel-segdι tõod sẽn pa yιιd a to, tι b pa tõen n dιk tõod-bãmb n koos bι n tek a badawã, n yaa dũni wã bãan gãaga, ned fãa sẽn so a vιιm tι yembd kaala, la wẽg-taab kaalem dũni wã pʊgẽ yẽgrã.

B wilgame tι ninsaal sẽn da tog ne yel-segdι ninsã kaalmã waa ne bi-beelem la pãng buud toor-toor sẽn sãam dũni wã zãng sũuri, la b yãkamen moon tι dũni ning sẽn na n wa zĩnd-a tι ninsaalbã na n wa so b mense, n tõe n gom b sẽn date, n tẽ b sẽn date, n wa yi rabeem, yaeesg la far buudã fãa pʊgẽ wã, n yaa ninsaal sẽn baood ne a sũur fãa n yιιdã.

Tư sẽn yưud fãa yaa tư ninsaal yel-segdư wã tog n paamame tư b koglg-b ne noy buud sẽn na yul tư ned ra wa bao a sẽn na maan n põs pãn-wõrdem b sẽn maand-a n kong n wẽneg n kẽ wẽnem maan n lebs pʊgẽ wã.

D sẽn mi tư segdame tư d keng tẽms ne taab zood yõkr zĩndgrã.

D sẽn mi tư nasõzini (tẽmsã fãa lagem-n-taar kãsengã) le mooname n wilg b tẽeb ninsaal burkĩndlem la a tưrlem pãnga, pag la rao yel-segdư sẽn zem taabã, tư b le wilgame tư b ratame n mao n paas ninsaalbã vưưm sõmblem tư yư ned fãa sẽn so a meng vưưmẽ wã tư yel kãng pãng yưug a pĩndã.

D sẽn mi tư tẽms nins sẽn be nasõzini lagem-n-taarã pʊgẽ lagma ne lagem-n-taarã n nk sard n na n sõng tư dũni wã pʊgẽ bư ned fãa tữ ninsaalb yelsegdư wã sẽn gãneg noy ninsã.

D sẽn mi tι ninsaal yel-segdι noy bãmba gãnegr sã n yι lagem-n-taarã ne a kẽedbã n na n naag taab n maan-b n na n sõng tι b tũubã yι sõma wã.

Pipi koεεga.

Ninsaalbã fãa sã n doge, ned fãa so a menga, ned pa rogd n yaa yamb ye, nebã fãa zema taab b yel-segdι la b burkĩndlem wεεngẽ. Nebã fãa tara yam la tagsgo, ned fãa togame n νιιηd ne a to saam-biir pʊgẽ.

Koεεg a 2 soaba.

Ned fãa tara sor n tõe n di seb-kãnga sẽn gãneg noy ninsã yõodo ti bakr buud ka zĩnd ye, pa tũus f sẽn yaa buud ning ye, f yĩng kõbg sẽn ya-a soab ye, f yaa pag bi rao ye, f wẽnd-sor sẽn ya-a soab ye, f sẽn yãk n tik politik ninga, bi tẽeb buud a to ye, f tarem sẽn ya-a soab ye, f sẽn dog ne b rãmb ye, bi bữmd buud a taab sẽn bakd ye.

Sẽn paasde, pa tõe n tik ned tẽng politik neng sẽn ya-a soab n bak a soab noy-bãmbã yõod rιιb wεεngẽ ye, pa tũus tẽngã sã n so a menga bι a sã n be zamaan a to yembdẽ.

Koεεg a 3 soaba.

Ned buud fãa tara sor n tõe n viinde, n soog a menga la a gũnug a menga.

Koεεg a 4 soaba.

Pa tog n dιk ninsaal buudã fãa n maan yamb ye bι n weoog-a ye. Yembdã ne nebã koosgã gιdgame, ba sẽn wa n ya yembd buud nin fãa.

Koεεg a 5 soaba.

Pa tog n sıbg ninsaal buudã fãa ye, pa tog n sıbg ninsaal tı sıbgrã yı toog wʊsgo, tı pa sẽn na maan ninsaal ye.

Koεεg a 6 soaba.

Ned fãa tara sor ti sẽn wa n ya sĩĩg ning fãa, bi b sak n deeg a sẽn yaa ned ning buud b σ -kaoor soog taoore.

Κοεεg a 7 soaba.

Ninsaalbã fãa zema taab laloa taoore, b fãa tog n paama laloa wã koglgo tı bakr ba a ye pa zĩnd ye. Nebã fãa tara sor n tõe n paam tı b koglg-b ne bakr buud fãa sẽn na n wa maan n kııs seb-kãnga noy wã sẽn gãnegã, ne bũmb nins sẽn na n wa ne bakr-bãmba.

Koεεg a 8 soaba.

Ned buud fãa tara sor n tõe n kẽng a tẽngẽ bươd soog taoore n tư bư ne weoogre, sưbgr buud fãa b sẽn maan-a, tư ninsaalb yel-segdư sebrã gưdge, tư laloa mi tiiri.

Koεεq a 9 soaba.

Pa tar sor n tõe n yõk ned zaalem, n pag-a roogo bι n yiis-a a tẽngẽ n tι ning zĩĩg a to tι laloa zι tiir ye.

Koεεg 10 soaba.

Ned buud fãa tara sor wa laloa sẽn wilgã, t'a yell ta bʊ-kaoodb sẽn so bʊʊdã, n tõe n kao tư pãn-dãmb ka lob b toogo, la sẽn bʊʊd sưd taoore, tư b bʊ nin-buiid taoore n wilg a yelsegdư bư a tưlae-yɛla, bư n wilg b sẽn yet tư yẽnda soabã maana bũmb ningã kongr sẽn taẽ.

Koεεq 11 soaba.

- 1. B sã n yeel tι ned maana bʊmb sẽn kis n dat n paalg-a, sã n pa b wa n bʊ-a lame tι bʊʊdã yι neb fãa taoore, t'a paam sõangd sẽn mams n paas a poorẽ fãa, ket n ya wa yẽnda soabã pa maan bũmbã ye.
- 2. B pa tõe n bʊ ned n paalg-a bũmb a sẽn maan bι a sẽn pa maan yĩnga, sã n mikame tι yellã sẽn maanã wakato, bʊʊd soog nengẽ yel bãmba ra pa kis ye. Sẽn paasd me, b sã n bʊ yellã, b pa tar sor n tõe n kõ ned ning sẽn maan-a yellã sıbgre tι yιιg yellã sẽn maanã sasa laloa sẽn da gãneg sıbgr buud nins yel-bãmb wɛɛngẽ wã ye.

Koεεg 12 soaba.

[Missing]

Κοεεq 13 soaba.

- 1. Ned buud fãa tara sor n tõe n gõ a tẽngẽ, n kẽng zĩĩs nins fãa a sẽn date, la a yãk a sẽn dat n zĩndẽ.
- 2. Ned buud fãa tara sor n tõe n yi tẽngẽ n lebg n wa a meng tẽngẽ, a le tara sor n tõe n yi a meng tẽngẽ n kẽng tẽn-taaga la a le lebg n wa a tẽngẽ.

Koεεg 14 soaba.

- 1. Ned sã n wa be toog zug tếngẽ tư b namsd-a wʊsgo, a soab tara sor n tõe n yi n bao gãag-sobend tẽms a taabẽ, a le tara sor n tõe n paam tư b reeg-a tẽn-bãmbẽ.
- 2. La sã n mikame t'a sẽn maanã, laloa gudgame tu b mik tu yaa suda, bu sã n mikame t'a sẽn maanã pa zems ne nasõzini (tẽmsã lagem-n-taar kãsengã) sẽn gãneg noy ninsã, a pa tar sor-kãng ye.

Koεεg 15 soaba.

- 1. Ned buud fãa tara sor n tõe n paam teng-n-biilim tika.
- 2. B pa tar sor n tõe n wõr ned n menes a tẽng-n-biilim ye, b le pa tõe n gıdg-a t'a ra teem a tẽng-n-biilim ye.

Koεεg 16 soaba.

- 1. Pag ne rao yʊʊmd sā n ta kāadem b tara sor n tõe n kẽ kāadem la b tilg yir tı pa tũus b yiibã buud sēn ya-b rāmba, b tēng-n-biilim bı b wēnd sor tũudum. Kāadmã kẽesg noy pʊgẽ, b yiibã yel-segdı yaa a ye, pa yııd to ye, kāadmã vıım wakato la a kaoob wakat me b yel-segdı wã ya a ye.
- 2. Kãadem pa tõe n kẽes tı pa tũ ne kãad-ratbã sakr sẽn pa tũ ne modgr ye.
- Zak yaa teng yegre (teng bon-bulli). A yaa teng νιιπ suuri. Tenga neb togame n koglg-a, goosneera (leta wa) togame n koglg-a.

Κοεεq 17 soaba.

- 1. Ned buud fãa, f ya f ye bι f bee sull pœqa, tara sor n so a bũmbu.
- 2. B pa tõe n wõr ned n deeg a sẽn so ye.

Koεεq 18 soaba.

Ned fãa tara sor n tõe n tags a sẽn date, n bʊgs a sẽn date la a tũ wẽnd-sor ninga a sẽn date. Sor-kãng a sẽn tarã wɛɛngẽ a tõeeme n teem wẽnd-sor n tũ bι n teem tẽebo a le tõeeme n wilg a wẽnd-sor bι a tẽebo ne kaorengo, maana maanego tι yι yẽnda a ye bι n naag ne a taaba tι yι neb sʊka bι bãmb bal ne taaba.

Koεεg 19 soaba.

Ned buud fãa tara sor n tõe n tẽ a sẽn date la a gom a sẽn date, rẽnda n kư tư ned pa tog n zoe rabeem ne a tẽeb wilgri, la a tar sor n tõe n bao n bãng kibay la a paam kibay n tall-b n piuug zĩĩg fãa n pa ges tẽmsã tods ye, tư yư ne rabay buud fãa a sẽn date.

Koεεg 20 soaba.

- Ned buud fãa tara sor n tõe n paam n maan tigsga la lagem-n-taar sull sẽn pa tar yεla (sẽn pa na n wa ne gudgri).
- 2. B pa tõe n modg ned ab a ye t'a kẽ lagem-n-taar pʊgẽ ye.

Koεεg 21 soaba.

- 1. Ned buud fãa tara sor n tõe n ning a toog a tẽng viim tươmẽ, a tõeeme n maan tươmd a toore bi tũ ne neb b sẽn yãk ti b let lagem-n-taara sull n tưmdẽ, ti nin-bãmb yãkrã yaa sẽn maan ti pa tũ ne modgr ye.
- 2. Nin-buiidã sen dat bumb ninga la tengã zãab tươm tikda.
- 3. Nin-buiidã raabã wilgr tog n tũu ne vot sẽn na n maan tư zãmb ka zĩnd ye, votã me tara wakat sõor n tog n le maane, votã tõeeme n maan tư yư nin-buiid vote, bư g σ ls n vot buud a to sẽn wẽnd wa bãmba sẽn maand tư ned fãa tõe n yãk a sẽn dat-a soaba.

Koεεg 22 soaba.

Ne buud fãa, a sẽn yaa nin-buiidã ned a ye wã yĩnga, a toga ne ninsaalb yel gesg soogã sõngre. Sõngrã yaa arzɛka, νιιπ sõmblem la rog-n-mik wɛɛngẽ sẽn yaa tılae ne ninsaal burkĩnd la a tırlem baoobo, a mengã yidgr yĩnga, sẽn na n tũ ne tẽnga meng tươmde n paas tẽms ne taab lagem-n-tưm pãng tι zems ne tẽng fãa tươm yõgeng sẽn ya to-to la a laog sẽn zem tɛka.

Koεεg 23 soaba.

- 1. Ned buud fãa tara sor n tõe n paam tʊʊmde, n tõe n yãk a sẽn dat tʊʊmd ninga tı tũ ne tʊʊmdã kũun sẽn na n maan tı wẽgb pa zĩnd ye, la b koglg-a ne tʊʊmã kaalem.
- 2. Nebã fãa tog n paama yaood sẽn zems ne b sẽn maan tươmd ningã tι wẽgb ka ye.
- 3. Ned ning fãa sẽn tưmd-a toga ne yaood sẽn zems a sẽn maane, ti sẽn paamdã sek yẽnda ne a zak rãmb vιιm tι yι burkĩnd pʊgẽ, tι sã n mik tι segdame; bι a paam tι b paas-a sõngr buud a taaba.
- 4. Ned buud fãa tara soor n tõe n naag neb a taaba n lulg sẽndika sulli (tʊntʊmdb sõngr sulli) sẽn na kogend tʊntʊmdbã nafo.

Koεεg 24 soaba.

Ned buud fãa tara sor n tõe n paam vʊʊsem la yõ-noogre, bũmb zãng la tʊʊmã wakat sõor tɛk wilgri n paas vʊʊsem. Vʊʊsmã geendame n tar wakat-wakato, vʊʊsmã sasa b tog n yaoa a soaba.

Koεεq 25 soaba.

- 1. Ned buud fãa tara sor n tõe n paam tarem sẽn na n sek a meng la a zak rãmb laafi la b viim sõmblem baoobo, bũmb zãng la riibã wɛɛngẽ, yeelgrã (futã), zĩ-gãadgã, tibsgã n paas viimã sõmblem baoob tươm nins sẽn segd-b ne yẽ wã. A sã n wa pa tar tươmde, a sã n wa bẽedẽ, a sã n wa lebg kamsa, a sã n wa lebg pʊg-kõore bi ra-kõore, a sã n wa kươle bi bũmb buud a taab sã n wa kit t'a pa le tõe n dilg la a ges a meng yelle, ti yaool n pa tũ ne yẽnda a maan ti yellã paam-a, a togame n paam sõngre.
- 2. Biig pʊg sasa la a yãadem wakato, a tara sor n tõe n paam sõngre la koglgo. Kamba fãa, f roga kãadem pʊgẽ tı b rogame tı b ba rãmbã pa kẽ kãadem ne taaba, b fãa segda ne sõngre.

Koεεg 26 soaba.

- 1. Ned buud fãa tara sor n tõe n paam kaorengo. Kaorengã tog n yιι zaalem, ba tι na yι yãadmẽ kaorengã (kaoren-sıngã). Yaa tılae tι kambã paam kaoren-sıngã. Τυυμ-minim la nus tuum zãmsg kaorengã togame n piuugi. Karen-do bɛdã kaorengã tog n maaname tι neb nins fãa bãngr sên sek be taabã paam n kẽ tι zãmb pa zĩnd ye.
- 2. Kaorengã sẽn tog n gẽeg bũmb nins yaa ninsaal mengã yidgri la ninsaal yel-segdı noy sebrã tũub pãng paasgo. Kaorengã togame n sõng tư tẽmsã ne taab wơm taab moore, buudã toor-toorã bư wẽnd-sor tũudum toay-toayã wơm taab moore, tư sull fãa sak a to sẽn yala la b yõg taab zoodo. A togame yasa n sõng tư nasõzini (tẽmsã ne taab lagem-n-tay kãsengã) tươma kẽng taoore, sẽn na yil ti bãana gãand dũni wã pơgẽ.
- 3. Ba rãmbã n yaa pipi n tar sor n tõe n yãk wubr ning buud (kareng ning buud) bãmb sẽn dat tι b kambã paame.

Koεεg 27 soaba.

- 1. Ned buud fãa tara sor n tõe n ning a meng nin-buiidã rog-n-mik sull tʊʊmẽ (νιιmẽ), n rι tʊʊm-minmã bãngr yõodo la a naag n tʊm bãngrã baoob tʊʊmẽ wã la a paam n dι tʊʊm bãmba sẽn wat ne yõod ninsi.
- 2. Ned fãa tara sor n tõe ti b koglg a bãngr yõodo la a bãngr teedo, ti yaa sebr la a gvls y $\tilde{a}$, bi yaa te-naands la a maan y $\tilde{a}$.

Koεεg 28 soaba.

Ned buud fãa tara sor n tõe n dat tı bãan zĩnd nebã ne taab sʊk tẽnsẽ wã, la tẽnsã ne taab sʊka, tı seb kãnga sẽn wilg yel-segdı ninsã tõog n paam n yı sıda

Koεεq 29 soaba.

- 1. Ninsaal tara tılae-tʊʊm ne a neba (a nin-buiidu), bala a mengã yidgr pa tõe n maan tı pa yı na a nebã pʊgē vɪɪm ye.
- 2. Ned yel-segdι tũub pʊgẽ, la a sẽn tar sor n tõe n maan a sẽn datã wɛɛngã, ned fãa toaag sẽn tekẽ yaa laloa sẽn wilg bũmb ninsa, sẽn na yιl n sõng tι ned fãa bãng a to yel-segdι la a sẽn tar sor n tõe n maan a yam. Sẽn paasd me, yaa sẽn na yιl tι b tõog n tũ ninsaal νιιπ sõmblem noy wã, ninbuiidã νιιπ noy wã tũubu la nebã fãa νιιπ sõmblem baoobo, sã n yaa tẽng zãab buud ning sẽn ya nin-buiid naam n zãad-a wã.
- 3. Yel-segdı bãmbã la maan-m-yam bãmbã pa tõe n dık n maan tı pa yı wa nasõzini sẽn gãneg noy ninsã sẽn datã ye.

Koεεg 30 soaba.

Seb-kãngã gomd ba a ye pa tõe n wa rık t'a yı wa tẽng a ye, goosneer a ye bı ned a ye yell ye, t'a soab tik rẽnda n dat n maan bũmb sẽn na yıl n sãam yel-segdı la maan-m-yam nins sebrã sẽn gomd-b rãmb yellã ye.